

Suomen tuomariliitto - Finlands domareförbund ry

VALTAKUNNANVOUDINVIRASTOLLE

Asia: Lausunto ulosottoimen rakenneuudistushankkeen lainsäädäntöryhmän ensimmäisestä mietinnöstä (Julkaisu 2015:2)

Viite: Valtakunnanvoudinviraston lausuntopyyntö 18.6.2015 (Dnro 241/030/13)

Pyydettyinä lausuntona Tuomariliitto esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Yleistä

Esityksen tavoitteena on asianosaisten oikeusturvaa vaarantamatta yksinkertaistaa, nopeuttaa ja joustavoittaa ulosottomenettelyä ja saada sen myötä aikaan kustannussäästöjä. Nämä tavoitteet ovat epäilyksettä kannatettavia.

Tuomariliitto keskittyy jäljempänä tiedoksiantoa, myyntiä ja velan vanhentumista koskeviin kysymyksiin sekä eräisiin näkökohtiin koskien esityksen toteuttamisen arvioituja taloudellisia vaikutuksia.

Tiedoksianto

Esityksessä on pyritty edistämään sähköisen tiedoksiannon käyttöä. Tähän liittyen mietinnössä on käsitelty laajahkosti mahdollisuuksia erilaisten sähköisten asiointitilien käyttämiseen tiedoksiannossa. Ulosottoasian vastaajan olisi ehdotetun ulosottokaaren 3 luvun 38 §:n 1 momentin mukaan – muiden ulosottoasian asianosaisten tavoin – ilmoitettava ulosottomiehelle tiedoksianto-osoitteeksi postiosoite ja halutesaan sähköisen tiedonsiirron osoite. Tiedoksianto-osoitteen muutoksesta olisi ilmoitettava ulosottomiehelle. Saman pykälän 3 momentin mukaan asianosaisen oletettaisiin henkilön ja viranomaisten väliseen yhteydenpitoon tarkoitetun valtakunnallisen sähköisen asiointijärjestelmän käyttöön ottamalla antaneen suostumuksensa sille, että tiedoksianto-osoitteena voitaisiin edellä mainittujen tiedoksianto-osoitteiden sijasta käyttää sähköisen asiointijärjestelmän tiedonsiirron osoitetta. Perusteluista ilmenee, että oletama voitaisiin kumota henkilön nimenomaisesti kieltäessä asiakirjan lähettämisen sähköisesti asiointitilille.

Tuomariliitto pitää sinänsä ehdotettua tiedoksiantomallia asianosaisille riittävän oikeusturvan takaavana. Liiton käsityksen mukaan edellä mainitun ulosottokaaren 3 luvun 38 §:n 3 momentin mukaisen oletettaman kumoutumisesta olisi kuitenkin syytä ottaa lakitekstiin nimenomainen maininta pelkän perustelulausuman asemesta. Tuomariliitto kylläkin epäilee, etteivät erityisesti ulosottoasioissa vastaajina olevat henkilöt

välttämättä innokkaasti ota käyttöön sähköisiä asiointitilejä, joten sellaisten kautta tapahtuviin tiedoksiantoihin kohdistuvat odotukset saattavat osoittautua ylimitoitetuiksi.

Tuomariliitolla ei ole huomauttamista ehdotettuihin tavallisen tiedoksiannon tapahtumisajankohtaa sähköisessä tiedoksiannossa koskevaan ulosottokaaren 3 luvun 39 §:n 2 momentin muutokseen eikä todisteellisia tiedoksiantotapoja koskevan saman luvun 41 §:n muutokseen nähden.

Myynti

Tuomariliitto pitää kannatettavina ehdotettuja ulosottokaaren 5 luvun 35 §:n ja 56 §:n muutoksia, joilla mahdollistettaisiin ulosmitatun irtaimen omaisuuden tai kiinteistön kolmas myyntiyritys erityisestä syystä. Niin ikään Tuomariliitto pitää hyväksyttävänä ehdotettuja muutoksia ulosottokaaren 5 luvun 45 §:ään koskien riitautusmahdollisuuden järjestämättä jättämistä eräissä tilanteissa (1 momentti) sekä valvontojen vähimmäisajan lyhentämisestä kahteen viikkoon (2 momentti). Kuten mietinnön perusteluissa (s. 23) on todettu, kynnys riitautusmahdollisuuden järjestämättä jättämiseen olisi asetettava korkealle. Tuomariliiton käsityksen mukaan ehdotetussa säännöstekstissä käytetty ilmaus ”jos se on ilmeisen tarpeetonta” korostaa asianmukaisella tavalla tuon kynnyksen tasoa.

Tuomariliitto pitää asianmukaisena ehdotettua ulosottokaaren 5 luvun 75 §:n uutta 2 momenttia, jolla mahdollistettaisiin yksityisen toimittama irtaimen omaisuuden myynti julkisen huutokaupan lisäksi myös avoimella sähköisellä huutokaupalla.

Mietinnössä on myös ehdotettu muutoksia ulosottomiehen toimittamaa irtaimen tai kiinteän omaisuuden vapaata myyntiä koskevaan ulosottokaaren 5 luvun 76 §:ään. Tuomariliitto pitää perusteltuna, että omaisuuden myynnin edellytykseksi ei 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa asetettaisi sitä, että kauppahinta vastaa käypää hintaa, vaan riittävää olisi, ettei kauppahinta alita selvästi käypää hintaa. Perusteltuna on pidettävä myös sitä, että 1 kohdan mukainen myynti olisi mahdollista, vaikka kauppahinta ei peittäisi kaikkia etuoikeussaatavia, jos myyntiin olisi saatu suostumus etuoikeussaatavien velkojilta.

Tuomariliiton käsityksen mukaan ilmoituksia kirjaamisviranomaisille tehtäviä ilmoituksia koskevaan ulosottokaaren 5 luvun 87 §:ään ehdotetut muutokset ovat aiheellisia.

Velan vanhentuminen

Mietinnössä on tältä osin ehdotettu velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n 3 momentin muuttamista ratkaisuisissa KKO:2012:107 ja KKO:2015:28 omaksutun vanhentumisen katkeamatta jäämistä koskeneen laintulkinnan vuoksi. Tuomariliitto pitää asianmukaisena mietinnön mukaista ehdotusta, joka merkitsee sitä, että vanhentumisajan katsotaan katkenneen säännöksessä tarkoitetuissa tilanteissa, milloin ulosottoviranomainen on menetellyt lainmukaisesti tiedoksiantoon liittyvissä kysymyksissä.

Taloudellisista vaikutuksista

Tuomariliitolla ei ole sinänsä mahdollisuuksia yksityiskohtaisesti arvioida esityksen taloudellisten vaikutusten osalta mietinnössä esitettyjä arvioita (s. 15 – 16). Tuomariliitto pitää kuitenkin ilmeisenä, että konkreettisten henkilötyövuosisäästöjen aikaansaaminen manuaalikirjeistä sähköiseen tiedoksiantoon siirtymällä on haasteellista, koska työaikasäästöt syntyvät useassa eri ulosottovirastossa ja säästyvä työ muodostaa vain pienen osan asianomaisten henkilöiden työtehtävistä.

Tuomariliitto epäilee edellä todetulla tavalla myös ulosottoasioiden vastaajien innokkuutta helpottaa ulosottomenettelyä sähköisiin tiedoksiantotapoihin suostumalla. Postituskuluissa syntyvistä säästöistä esitettyihin arvioihinkin lienee sen vuoksi syytä suhtautua varauksellisesti.

Asian käsittely

Lausunnon on valmistellut hovioikeudenneuvos Kimmo Vanne ja se on käsitelty 24.8.2015 Tuomariliiton oikeuspoliittisen valiokunnan kokouksessa.

Helsingissä 24.8.2015

Tuomariliiton puheenjohtaja,
hovioikeudenneuvos

Kimmo Vanne